БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 57 (8278)
МАРТЫН
8
ПЯТНИЦА
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МУНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Эхэнэрнүүдэй һайндэр

Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын заншалта үдэр—мартын наймые манай ороной эхэнэрнүүд айхабтар ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаба. Алдарта советскэ эхэнэрнүүд тушаа парти, правительствын зүгһөө саг үргэлжэ гаргагдажа байгаа анхарал оролдолгые һанан, һанан тэдэнэр баясана, урмашан зоригжоно.

Манай ороной ажалшадай байдалые саашадань бүри һайжаруулжа, тэдэнэй эрилтэнүүдые гүйсэдөөр хангаха хэрэгтэ партиин XX съезд шухала анхаралаа хандуулһан байгаа. Мүнөө съездын шиидхэбэринүүд бэелүүлэгдэжэ захалаа. Бага салин абадаг хүнүүдэй салин ехэ болгогдоо, һайндэрэй болон амаралтын урда тээ хүдэлмэриин үдэр хороогдоо, ажалшадта үгтэдэг пенси нэмээгдээ. Эхэ ба нилхаста тусгаар ехэ анхарал хандуулагдана. Эхэнэрнүүдэй нарайлхынь урда тээхи, мүн нарайлһанай удаа тээхи амаралтын болзор удаан болгогдобо. Олон үхибүүдтэй, мүн ганса бэе эхэнүүдтэ гүрэнэй зүгһөө ехэ туһаламжа үзүүлэгдэнэ. Нарайлгын гэрнүүд, хүүгэдэй садууд, яслинууд гэхэ мэтын эмхи зургаанууд олоор баригдажа байна. Интернат-һургуулинууд нээгдэнэ. Иимэ жэшээнүүдые тооложо харуулха болоо һаа, барагдашагүй олон байһаниинь хүн бүхэндэ мэдээжэ.

Имагтал социализмын орондо эхэнэрнүүд иимэ ехэ халуун анхарал оролдолгоор хүреэлэгдэнхэй, ажал хэхэ дүүрэн аргатай болонхой. Тэрэнэй ашаар эхэнэрнүүднай гүрэн түрын хүтэлбэридэ хабаадана, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадажа, ажахын, соёл культурын алишье һалбарида хүдэлжэ, алдаршан суурхана. Бодоод үзыт, эхэнэр хүдэлмэришэн, һаалишан, хонишон, механизатор, эрдэмтэн, инженер, агроном, зоотехник, багша, эмшэн, артист, спортсмен, лётчик гэхэ мэтын мэргэжэлтэн манай орондо хэды олон гээшэб! Тооложо барахаар аал? Тэдэнэй дунда ажалайшье, дайнайшье геройнууд, алдарта эхэ-геройнуудшье олон ха юм.

Манайшье республика дотор абажа үзэхэдэ, ажалаараа алдаршаһан эхэнэрнүүд жэл ерэхэ бүри олон боложо байна. Хүдөө ажахые эрид хүгжөөхэ тушаа парти, правительствын тогтоолнуудай гараһанай һүүлээр мал ажал дээрэ хүдэлжэ байһан эхэнэрнүүд ажалдаа илангаяа ехэ эдэбхи, үүсхэлтэйгээр хандадаг болоо. Тиин һү, мяха, нооһо абалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ эхэнэрнүүд тон ехэ үүргэ дүүргэнэ. Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой гахайшан Ф. Федорова, Тарбагатайн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гахайшан Ч. Вишнякова, Ториин аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой гахайшан Д. Ванжилова, Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Д. Цынгунова, Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Д. Амаголонова, Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой хонишон Д. Дамбаева, Хэжэнгын аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой хонишон Б. Доржиева болон бусад түрүү малшад республика соогоо мэдээжэ болонхой. Тэрэшэлэн промышленна предприятинуудта, культурын, научна эмхи зургаануудта хүдэлжэ байһан магтаалтай эхэнэрнүүдые олоорнь нэрлэжэ болохо.

Советскэ хүнүүд хэһэн бүтээһэн юумэеэ хараад, һанаагаа амардаггүй арюун һайхан заншалтай. Тиимэһээ саашадаашье манай эхэнэрнүүд ажал хүдэлмэридэ бүри ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, парти, правительстваар табигдаһан агууехэ зорилгые хэрэг дээрэ дүүргэлсэхэ байһандань найдагдана. Мүнөө республикымнай колхозууд орооһо таряа, мяха, һү, нооһо абалгые ехэдхэхэ гэһэн шухалын шухала зорилго бэелүүлжэ байна. Энэ хэрэгтэ эхэнэрнүүд мүн лэ ехэ хубитаяа оруулха байһандань найдагдана.

Һаяхан боложо үнгэрһэн һунгалтын дүнгүүдһээ харахада, БМАССР-эй нютагай Соведүүдтэ депутадуудаар 1975 эхэнэр һунгагдаһан байна. Мүн СССР-эй, РСФСР-эй, БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат-эхэнэрнүүд эндэмнай олон. Энэ хадаа эхэнэрнүүдэй засаг түрые хүтэлбэрилгэдэ олоороо хабаададаг байһые элеэр гэршэлнэ бшуу.

Манай советскэ эхэнэрнүүдэй гаталһан алдарта һайхан зам, олон янзынь ажал ябуулга бүхы дэлхэйн оронуудай эхэнэрнүүдтэ гайхамшагта үльгэр жэшээ боложо үгэдэг. Мүнөө хариин гүрэнүүдтэ олон түмэн эхэнэрнүүд дарлалта мүлжэлгэһөө сүлөөрхын, эрхэ сүлөөтэй болохын түлөө капиталистнуудта эсэргүүсэн шангаар тэмсэжэ байна.

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай тугые бата бэхеэр намилзуулан мандуулхын, дайн сэрэг жүрөөдэгшэ хархис муухай этэгээдүүдтэ хатуу шанга сохилто хэхын тулада элдэб оронуудай түрүү эхэнэрнүүд нэгэдэн жагсанхай.

Эхэнэрнүүдэй иимэ һайн һайхан һанаа сэдьхэлынь бүхы дэлхэйн түрүү хүнүүдэй нангин зорилготой нэгэдээд байхадаа, дайн сэрэгэй аюулые зайсуулжа, галзуу империалистнуудай шунахай ябуулгануудта сохилто хэхэнь лабтай.

Бүмбэрсэг дэлхэйн эхэнэрнүүдтэ үльгэр жэшээ харуулжа байһан советскэ эхэнэрнүүдые энэ алдарта һайндэртэйнь дашарамдуулан амаршалха зуураа, нангин уялгануудаа саашадаа урда мэтэ амжалтатайгаар дүүргэхыень тэдээндэ хүсэе.

Советскэ уранзураашадай Бүхэсоюзна нэгэдэхи съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр

Советскэ уранзураашадай Бүхэсоюзна нэгэдэхи съезд мартын 5-да хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ.

Туркмениин Уранзураашадай союзай түрүүлэгшэ А. Кулиев, Я. Николаев (Ленинград), Киргизскэ ССР-эй арадай уранзурааша Г. Айтиев, УССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша А. Пащенко, профессор Е. Кибрик (Москва), Узбекскэ ССР-эй арадай уранзурааша У. Тансыкбаев, Армянска ССР-эй арадай уранзурааша М. Сарьян болон бусад хүнүүд съезд дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

Мүн Венгриин Уранзураашадай союзай эмхидхэлэй комитедэй гэшүүн Э. Домановски, РСФСР-эй Уранзураашадай академиин зүгһөө РСФСР-эй арадай уранзурааша А. Пластов, Советскэ композиторнуудай союзай зүгһөө композитор Л. Книппер съездые амаршалаа.

Съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

(ТАСС).

Хонин бүриһөө хурьга абажа, эрхим һайнаар түлжүүлэе

Коммунист Цыбиковэй отарада

Сандак Цыбиковичые нэгэтэ колхозой правленидэ дуудажа, түрүүлэгшэ парторг хоёр удаахан саг соо хөөрэлдөө һэн. Юун болоһон байгааб гэхэдэ, Мухаршэбэрэй аймагай «Улаан-Шулуутай» колхозой Нарин гэжэ газартахи эхэ хонидой отарада бэрхэтэйхэн байдал тохёолдожо, дүршэлтэй, үнэн сэхээр ажалладаг хүниие тэндэ заатагүй эльгээхэ хэрэгтэй болоһон байна. Коммунист Цыбиков тэндэ хонишон боложо ошохо зүбшөөлөө үгөө һэн. Хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ партийна организациин секретарь Митып Гармаев гарыень барижа, иигэжэ хэлээ бэлэй:

— Сандак Цыбикович, Тандаа найданал гээшэбди. Коммунист нэрэеэ һанажа, бэшэ хонишодто жэшээ харуулхал болобо гээшэт.

Нэгэ отара хонидые даажа абаа хадаа оролдохол гээшэб, — гэжэ Цыбиков богонихоноор харюусаа һэн.

Отарада ерэмсээрээ Сандак Цыбикович шэнэ түл абалгада бэлэдхэжэ, бүхы хүсэ шадалаа гарган ажаллажа захалба. Үбэл болоходо үбһэ тэжээл дуталдажа, бэрхэтэйхэн байдал тохёолдоо. Хурьгалха хонид һубай хонидтой хамта бүхэли үбэлдөө бэлшээгдэжэ байба. Тиигээд январиин һүүлһээ февраль соо хонид олоороо хурьгалһан байна. Үдэртөө 20—30 хонид хурьгалдаг һэн. Иигэжэ хонидые богони болзорто олоорнь хурьгалуулхада һайншье һаа, хонишодто мүн лэ хүндэ байдаг юм. Хонид али олон хээрэ хурьгалжархидаг. Сандак Цыбикович хонидоо адуулгаһаа буулгаад, зарим нэгэн хонинойнгоо дутахада һэеы уута үргэлөөд, хэды дахин һөөргөө бэлшээридэ гарадаг байгаа гээшэб. Иигэжэ хурьгыень уута соо хээд, хээрэ хурьгалһан хонидоо дахуулаад ерэдэг һэн.

Отарын хонишод булта оролдосотойгоор ажаллажа, нёдондо түл абалгаяа хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр үнгэргэһэн байна. 378 эхэ хониднһоо 450 хурьга гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө 121 хурьга абтажа, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлэгдээ. Нооһоншье яһала ехээр хайшалагдаа. Хонин бүриһөө түсэбэй ёһоор 2,2 килограмм нооһон хайшалагдаха аад, 2,5 килограмм хайшалагдаа.

Иигэжэ коммунист Сандак Цыбиковэй хүтэлбэреэр энэ отарынхид хүдэлмэридөө анха түрүүшынхеэ иимэ һайн амжалта туйлаһан байна.

Мүнөө жэлэйнгээ үбэлжэлгэдэ бэлэдхэжэ, үнгэрэгшэ зун, намартаа отарынхид ехэ оролдосотойгоор ажаллаба. Хонидоо хүхэ ногоондо һайнаар бэлшээжэ, таргалуулһан, өөһэдынгөө хүсөөр 520 центнер үбһэ сабшажа хуряаһан байна. Хонид саг болзортоо искусственна аргаар үрэжүүлэгдээ. Энээнэй ашаар мүнөө хонид үбһэ тэжээл элбэгээр эдижэ, тобир тарганаар ондо орожо байна. Январь һарын хуушаар түрүүшын хурьгад абтажа захалба. Февраль соо хонид олоороо хурьгалаа.

Цыбиковтэй хамта хүдэлдэг Рыгжима Дандарова, Цыпилма Мункуева гэгшэдэй оролдосотойгоор ажалладаг тухайнь тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэр мүнөө жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө адагтаа 110 хурьга абажа түлжүүлхэ уялга абаад, эдэ үдэрнүүдтэ хонидоо хурьгалуулжа, сүлөө забдагүйгөөр ажаллажа байна.

Ямар арга хэрэглэхэдээ, яажа ажаллахадаа иимэ олон хурьга абаба гээшэбта гэжэ Сандак Цыбиковичһээ асуухада:

— Хонишод хоорондоо эбтэйгээр, даажа абаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа ажаллаха ёһотой. Тиихэдэ хүдэлмэришье урагшатай ябаха, һанаһан, зориһон хэрэгшье бүтэхэ,—гэжэ түрүү хонишон хөөрэнэ.

Хонид зундаа искусственна аргаар үрэжүүлэгдээд, үбэлдөө хурьгалдаг. Шэнэ хурьгад кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэдэг юм.

Үнэн сэхээр, оролдосотойгоор ажаллажа байдаг хонишодой ажал үндэрөөр сэгнэгдэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ түл абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэйнгээ түлөө Сандак Цыбиков ганцаараа 21 хони нэмэлтэ түлбэридэ абаа.

Иигэжэ Мухаршэбэрэй аймагай «Улаан-Шулуутай» колхозой эрхим хонишон коммунист Цыбиков артелиингээ правлени болон партийна организациин этигэл найдабариие нэрэтэй солотойгоор харюулжа байна.

Д. Номинов.

Түл абалга түлэг дундаа

Ториин аймагай Молотовой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүд ажахынгаа олзо доход ехэтэй һалбари болохо хонин ажалые ойрын 2—3 жэлнүүдтэ эрид хүгжөөхын тула шангаар тэмсэжэ байна. Хони үсхэбэрилхэ арга боломжонууд колхоздо ехэ: хагда ногоогоор баян бэлшээриин элдин уужам газаршье элбэг, удаан саг соо мал ажал дээрэ хүдэлжэ, ажалай баян дүй дүршэлтэй болоһон түрүү хонишодшье олон юм.

Хонидойнгоо тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмэ үгэлгыень горьтойгоор дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэһэн колхозой хонишод үбэлжэлгын үедэ хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллана. Шэнэ түл эмхитэй һайнаар абажа, хонидоо үхэл гарзагүйгөөр, тобир тарганаар ондо оруулхын түлөө тэдэнэр мүрысэнэ. Олонхи хонидынь үбэл, хабар эртэ хурьгалуулагдахаар зун, намартаа искусственна аргаар үрэжүүлэгдэһэн байгаа.

Колхозой центрһээ арбаад модоной газарта Армаг голой баруун эрьедэ байрладаг һайн үүлтэрэй хонидой отара байрладаг. Лубсан Батуевай даадаг отарын хонишод КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгын хүндэлэлдэ мүнөө жэл 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа түлжүүлхэ, хонидоо бүхыдэнь хоролтогүйгөөр ногоон дээрэ гаргажа, ондо оруулха уялга абаһан юм.

Үбэлэй эртын хурьгад мүнөө түлэг дундаа абтажа байна. Хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула эндэхи хонишод ажал хүдэлмэридөө түрүүшүүлэй баян дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэнэ. Шэнэ гараһан хурьгад кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэжэ байнхай.

Колхозой правлени һай һайн ажалша бэрхэ хүнүүдые отарын хонишодто саг зуураар нэмэжэ табяа. Мүнөө сакманщигууд Бадма Сандрнова, Бадмажап Цыденова, Александра Татарникова, Дора Дунаева гэгшэд тус тустаа 50—60 хурьга абаад, һайнаар түлжүүлжэ байна.

Эндэхи хонишод шэнэ түл абалгадаа һайнаар бэлэдхэһэн байгаа. Хони, хурьгадай байха дулаан байра, тэжээл табижа үгэхэ хобоонууд, хашаа-хаамагууд саг болзор соогоо уридшалан бэлэдхэгдэһэн юм. Мүнөө түл абажа байха үедөө хонишод бүхы хүдэлмэреэ саг сагтань, тогтоогдоһон гуримай ёһоор хэнэ, һуниндөө байра соогоо заабол ээлжээгээр һахижа хононод. Һая түрэһэн хурьгад эхэтэеэ сугтаа ондо ондоо таһалганууд соо 4—5 хоног байдаг. Бүхы хурьгадынь гараһан сагаараа, томо багаараа зүбөөр тааруулагдажа сакманууд болгогдоно. Хурьгалһан эхэ хонидто һайхан үбһэ, зелёнко, талха таряанай зүйл, шэмэтэ хоол—силос эдюулэгдэнэ.

Иимээр эдеэлдэг хонид һү ехэтэй байжа, хурьгадынь садхаланаар түргэн томо болоно.

М. Цаганов.

Хурьгад һайнаар түлжэнэ

Баргажанай аймагай Уланай сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Санжи Эрдынеевна Ринчиновагай даажа байһан отарада үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэгдэжэ, шэнэ түл эмхитэйгээр абтажа байна. Энэ отарада хамта 480 хонин хурьгалха юм. Мүнөө тэдэнэй гурбан зуугаадынь хурьгалжа, абтаһан хурьгад нэгэшье үхэлгүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна.

Ахалагша хонишон С. Ринчинова 18 жэлэй туршада таһалгаряагүйгөөр хонин ажалда хүдэлмэрилжэ, ажалай ехэ дүршэлтэй болонхой. Нүхэр Ринчинова мүнөө 83 хурьга абаад нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна. Тэрэшэлэн Д. Балдоржиева 65 хурьга, Ц. Гармаева 63 хурьга нэгэшье гээлтэгүйгөөр абаа.

О. Раднаев.

ЭХЭНЭР ДЕПУТАДУУД

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) 1. Баргажанай аймагай Уланай сомоной Соведэй депутат Серафима Цыреновна Гармаева. 2. Улан-Удын мяха-консервын комбинадай колбаса хэдэг заводой мастер, Пригородно районой Соведэй депутат Людмила Ивановна Корнакова. 3. Заиграйн аймагай «Улаан-Эрхирэг» колхозой түрүү һаалишан, Дабатын сомоной Соведэй депутат Д. Доржиева

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Улан-Удэ городой предприятинуудай, организацинуудай болон эмхи зургаануудай эхэнэр хүдэлмэришэдые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын һайндэр — Мартын 8-тай дашарамдуулан, ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлаһанайнь түлөө Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар иимэ хүнүүдые шагнаха:

Андресюк Мариада Афанасьевна—нарайлалгын городской байшангай главна врач.

Андриянова Екатерина Осиповна—заводой хүдэлмэрилэгшэ.

Астраханцева Анастасия Михайловна—КПСС-эй Улан-Удын Горкомой таһагые даагшын орлогшо.

Ахминеева Александра Константиновна—Бурят-Монголой зооветеринарна институдай һуралсалай туршалгын ажахын һаалишан.

Бобова Вера Сергеевна—РСФСР-эй габьяата врач, халдабарита үбшэнэй больницын врач.

Брагинцева Крестина Степановна—БМАССР-эй 25-дахи жэлэй ойн нэрэмжэтэ сэмбын фабрикын утаһа ээрэгшэ.

Бурдуковская Екатерина Прокопьевна—гурбадахи дунда һургуулиин директор.

Васильева Татьяна Степановна—«Бурмонголстрой» трестын барилгын дүрбэдэхи участогай штукатурнуудай бригадир.

Грудинина Мария Ефимовна — Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой харуулдагша.

Гуцол Анастасия Михайловна — Улан-Удэ станциин стрелочница.

Домбовская Вера Михайловна—«Кооператор-комсомолец» олзоборилгын артелиин оёдолшо.

Дронина Зоя Борисовна—заводой хүдэлмэрилэгшэ.

Дубинина Екатерина Андрияновна—хилээмэнэй нэгэдэхи заводой ахалагша хилээмэ баригша.

Ермошкина Мария Павловна — Чкаловай нэрэмжэтэ олзоборилгын артелиин мастер.

Иванова Анисья Николаевна — Улан-Удын мяха-консервын комбинадай складые даагша.

Комаринская Валентина Павловна—Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой дефектоскопистка.

Кошелева Мария Павловна—834-дэхи барилгын-монтажна поездын штукатур.

Личанхо Вера Петровна — БМАССР-эй 25-дахи жэлэй ойн нэрэмжэтэ сэмбын фабрикын утаһа ээрэгшэ.

Масальская Мария Антоновна—Улан-Удын модоной заводой хюрөө хурсадхагша.

Мельникова Анна Мироновна — Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой ОРС-ын 17-дохи магазинай наймаалагша.

Морокова Ольга Дорофеевна — заводой хүдэлмэрилэгшэ.

Николаева Екатерина Васильевна—Улан-Удын Ленинэй орденто ПВЗ-гэй больницын врач.

Перепанова Мария Семеновна — горпищеторгын долоодохи магазинай наймаалагша.

Подойницына Анна Евдокимовна—Улан-Удын механизированнэ шэлэй заводой газовщица.

Пояркова Александра Николаевна—Улан-Удын пивын заводой пивэ нэрэгшэ.

Северина Антонида Трофимовна — столовын трестын наймадахи столовын амһарташан.

Семенова Анна Андреевна—Улан-Удын Ленинэй орденто паровозовагонно заводой токарь.

Собакина Галина Григорьевна — Улан-Удын Ленинэй орденто ПВЗ-гэй хүүгэдэй 2-дохи садые даагша.

Тармаева Зинаида Протасовна—12-дохи дунда һургуулиин һуралсалай талые даагша.

Тумурова Дарья Касьяновна — БМАССР-эй 25-дахи жэлэй ойн нэрэмжэтэ сэмбын фабрикын утаһа орёогшо.

Шавер Лидия Николаевна — БМАССР-эй 25-дахи жэлэй ойн нэрэмжэтэ Улан-Удын сэмбын фабрикын бүд нэхэгшэ.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Орлогшо П. ЧЕПАРИН.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город.
Соведүүдэй Байшан.
1957 оной мартын 7.

Танай колхоз тарилгада бэлэн гү?

☆ ☆☆

Юундэз найданаб?

Баргажан Хүнтэйн талын мүнөө саһанда хушагданхай байбашье һаань, хабарай амисхаал үзэгдэжэ, уридажа захалба. Тиигэбэшье, хабарай тарилгада бэлэдхэл эндэ хэзээ хэзээнэйхиһээ муу байһаар гэжэ тэмдэглэхэ шулаха. Үрэһэ хүрэнгэнь ехээр дутамаг, тэрэнэй ехэнхинь үшөө сэбэрлэгдээдүй байна.

Һүүлэй мэдээгээр аймагай колхозууд хэрэгтэй үрэһэнэйнгээ 81,5 процентые хааһан байба. Уланай сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз үрэһэнэйнгээ 32 процентые хаагаад, һанаа амар һуужа байдаг.

Гэбэшье, зарим колхозууд үрэһэ дутуутай болобошье, бии байһанаа сэбэрлэнэгүй. Карл Марксын, Сталинай нэрэмжэтэ (Улан) колхозууд үрэһэ сэбэрлэлгэеэ илангаяа ехээр унжагайруулаа.

Эндэхи колхозуудта үрэһэнэй ороохо сэбэрлэхэ машинануудай бүтээсэ багатайгаар, ходо һаатажа хүдэлдэг дээрэһээ үрэһэниинь сэбэрлэгдээгүй хэбтэнэ. Сталинай нэрэмжэтэ (Баргажанай сельсовет) колхоздо үдэр бүри 50 центнер таряа сэбэрлэхэ хүсэтэй «ОС-3» маркын машина үдэртөө миил 25 центнер үрэһэ сэбэрлэдэг байна. Энээниие Хүнтэйн МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд мэдэжэ байбашье, үрэһэ сэбэрлэлгэ түргэдхэхын тула зохихо хэмжээ абанагүй. Теэд МТС-эйхидэй оролдоогүйдэ хэн оролдохо юм?

Бурят зоной хэлсэдэгээр хабарай тарилга дүтэлжэ, үдэр ерэхэ бүри «нохойн дуун ойртожол» байна. Саг дээрээ хүл хөөрсэг боложо, тэбдэжэ байнхаар мүнөөнһөө үрэһэеэ бэлэдхэел.

Д. Гыргенов.

Курумканай аймагай Баргажанай МТС-эй комбайнер Галсан Ильич Бираулев зон нүхэдэйнгөө дунда оролдосото ажалаараа хүндэтэй болонхой. Мүнөө нүхэр Бираулев хонидой ноохо хайшалха агрегадуудые заһабарилна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. И. Бираулев заһагдаһан агрегадые шалгажа байна.

А. Истоминой фото.

Яруунынхид нобшорһоор

Энэ жэлдэ хүдөө ажахын продуктнуудые элбэгээр абажа, арад зонойнгоо байдалые улам һайжаруулха гээшэ МТС-үүдэй, совхозуудай, колхозуудай эгээн шухала зорилго байһаниинь мэдээжэ. Гэбэшье, жэшээ болгон Яруунын аймагай зарим колхозуудые, совхозые абажа харахада, парти болон правительствын табиһан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын тулада бүхы шадалаараа оролдоногүй гэхэдэ алдуу болохогүй.

Яруунын аймагта һүүлэй үедэ ехэхэн хэмжээнэй шэнэ, боро газар элдүүрилэгдэһэн байха юм. Энээнэйнгээ ашаар эндэхид бараг һайн ургаса абаһан, малайнгаа тоо толгойе зарим тэды олошоруулһан байха.

Теэд мүнөө урда жэлнүүдтэ орбол улам үндэр баян ургаса абахын тулада эндэ юун хэгдэнэб?

Яруунын колхозууд тарилгадаа муугаар бэлэдхэнэ гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Эндэхи колхозууд нёдондо бараг ургаса абаһан хадаа өөһэдын хүсэд хүрэхэ үрэһэтэй байжа шадаха аад, мүнөө хүрэтэр үрэһөөр ехэ дутамаг байна. Аймаг дотор ороохото культурануудай үрэһэ хааха түсэб 71,4 процент, хартаабхын үрэһэ хааха түсэб 53,9 процент дүүргэгдээ. Зүгөөр Яруунын аймгүйсэдком (түрүүлэгшэнь нүхэр Таряшинов), Нарһатын, Эгэтын МТС-үүдэй директорнүүд нүхэд Жалсанов, Танхасаев гэгшэд үрэһэ хаалгые эрид түргэдхэхын тулада зохихо хэмжээ абанагүй. Мүн үрэһэ сэбэрлэхэ, тарилгын шанарта хүргэхэ хүдэлмэри бүришье муугаар ябуулагдажа байна. 27 мянга гаран центнер үрэһэнэй 22 мянган центнерынь тарилгын шанартай болгогдоогүй байһаар. Мүн 25 мянган центнер үрэһэн ургаха шадалайнгаа талаар таряжа болохогүй байна.

Сталинай, Кировэй нэрэмжэтэ, «Улаан Туяа» колхозуудта үрэһэнэй таряан хайша хэрэгээр хадагалагдана, ехэнхинь хүхэ номин тэнгэри доро хэбтэнэ. Хартаабхын үрэһэн үжэжэ захалаа.

Молотовой нэрэмжэтэ колхоз үрэһэеэ андалдаха хүдэлмэри аймаг доторoo гансааран эхилбэшье, нобшо нозоогоор ябуулна. Нүгөөдэ колхозуудынь бүхөөр «унтаһан» зандаа.

Үбэлэй агротехническэ хэмжээябуулгануудые үргэнөөр бэелүүлхэ ябадал үндэр ургаса абахада шухала хэрэгтэй. Теэд энэ шухала юумые олонхи колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй тоодоггүй хадань түсэб дүүргэгдэнэгүй. Һүүлэй байдалаар поли, сабшалан, огород дээрэ наг шэбхэ гаргаха түсэб арбаад процент, үнэһэ суглуулха түсэб хори гаран процент дүүргэгдэһэч байба. Гадна, аймагай нэгэшье, колхоздо агротехническэ һуралсал эмхидхэгдээгүй.

Эндэхи хоёр МТС-тэ хүдөө ажахын машинанууд шанар муутайгаар, удаанаар заһагдана. Жэшээлхэдэ, Нарһатын МТС-тэ плуг, сеялкэнүүд муугаар заһагдаһан дээрэһээ мүнөө нэгэниинше тарилгада бэлэн бэшэ. МТС-эй дирекцинүүд горючи, тоһодохо материалнуудые шэрэхэ хүдэлмэри муугаар эмхидхэнэ. Нарһатын МТС 150 тонныи орондо 2 тонно, Эгэтын МТС 19 тонно горючи, тоһодохо материал бэлдээд байна. Горючи, тоһодохо материал хадагалха амһарта, шэрэхэ автомашинануудшье эндэ хүсэд хүртэхөөр бии юм. Теэд энэ хүдэлмэри бодотоор эмхидхэгдэнэгүй.

Яруунынхид хабарай тарилгада бэлэдхэлэй дутуу дундануудые һаяын сагта усадхаха ёһотой.

Д. Петров.

Яаралтай хэмжээ абахаар болоо

Хориин аймагай колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ерэхэ жэлэйнгээ тарилгын үрэһэ сэбэрлэхэ хүдэлмэри эмхидхэнэгүй. Хаагдаһан үрэһэнэй шанарые шалгахада ехэнхинь тарижа болохогүй байна. Энэ оной февралиин 10-най мэдээгээр аймаг дотор 29 мянга шахуу центнер үрэһэнэй таряанай 20-ёод мянга гаран центнерынь тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байһан зандаа. Саг орой боложо, тарилгын болзорой үдэр ерэхэ бүри дүтэлжэ байһаниие мэдэжэ байбашье, колхозой агрономууд, правленинүүд һанаа амар һууһан зандаа. Ашангын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоз 2286 центнер үрэһэ үни хада хааһан аад, һүүлэй мэдээгээр тэрэнэйнгээ оройдоо 1262 центнерыень шалгуулхадань, арай гэжэ 184 центнерынь тарилгын шанарта хүргэгдэһэн байна.

Иимэ муу шанартай үрэһөөр тарилга хэжэ болохогүйнь мэдээжэ. Тиимэһээ Хориин аймагай колхозуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд муу шанартай үрэһэеэ сэбэрлэжэ, тарилгын шанарта хүргэхэ, һайн шанартай үрэһөөр андалдаха тушаа хэмжээ абаха ёһотой.

К. Носкерев.

КУДАРЫН АЙМАГТА

ЭКОНОМИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИ

Һаяхан аймагай центр Кудара-Сомон тосхондо һү һаалгые дээшэлүүлхэ тухайда экономическа конференци боложо үнгэрөө. Конференциин хүдэлмэридэ мал харууһалагшад, һаалишад, фермэнүүдые даагшанар, колхозуудай түрүүлэгшэд, партийна организациин секретарьнууд болон зооветмэргэжэлтэд хабаадалсаа.

Конференцидэ хабаадагшад Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ильинэй, «Путь Октября» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Кривогорницынай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ивановой, Хамнигадайн МТС-эй главна зоотехник нүхэр Пермяковагай элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэбэ.

Элидхэл тушаа Молотовой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Л. Жарникова, Ворошиловай, нэрэмжэтэ колхозой һаалишан В. Серебренникова, Ждановай нэрэмжэтэ колхозой МТФ-е даагша Ж. Дараева болон бусад хамтадаа 10 хүн үгэ хэлээ.

ТҮРЭЛ ХЭЛЭН ДЭЭРЭ ЛЕКЦИ УНШАГДАБА

Партиин Кударын айкомой пропагандист нүхэр Ж. Гунчитов Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишодто (центральна отара) түрэл хэлэн дээрэ уласхоорондын байдал тухай лекци уншаба.

Хонишод лекциие һонирхолтойгоор шагнажа, асуудалнуудтаа хангалтатай харюунуудые абаба.

МҮРЫСӨӨ ҮҮСХЭГШЭ

Лидия Жарникова (Молотовой нэрэмжэтэ колхоз) һаалишанаар түрүүшынгээ жэл хүдэлнэ. Залуу һаалишан нэгэдэхеэ тугаллаһан «Послушница» гэжэ гунжанһаа үдэртөө 9—10 литр һү һаана.

Түрүүшынгээ тугаллаһан гунжанһаа үдэр бүри 8—10 литр һү һаая гэжэ нүхэр Жарникова аймагай һаалишадта хандаба. Һаалишанай хандалгые Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан О. Дылыкова, «Комбайн» колхозой һаалишан П. Капустина гэгшэд халуунаар дэмжэбэ. Үдэр бүри һаалишадай мүрысөөн үргэдэнэ.

Д. Болхоев.

283 хурьган абтаба

Хонишон Дэржо Бальжанов Закаменай аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо үнэн сэхэ ажалаараа суурхадаг юм.

Мүнөө тэрэнэй отарын 375 эхэ хониной 275-ниинь хурьгалжа, 283 толгой хурьгад абтаад байна. Хонидынь, хурьгадынь хүшэ шадал һайнтайгаар түлжүүлэгдэнэ. Нүхэр Бальжанов 100 эхэ хонинһоо 100 хурьга абаха уялгатай.

Д. Санжиев.

Республикын колхозууд, совхозуудта һү һаалгын ябаса тухай

1957 оной мартын 1-нэй мэдээн

Аймагууд	Һү һаалгын бүхыдөө дээшэлһэниинь (нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо процентээр)		Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һү (килограммаар)		
	Ажахын жэлэй таба һарада	Тэрэ тоодо февраль һарада	Ажахын жэлэй 5 һарада	Тэрэ тоодо январь һарада	Тэрэ тоодо февраль һарада
Бичурын	192,7	239,4	397	98	102
Кяхтын	182,4	207,5	397	96	106
Сэлэнгын	167,5	204,2	472	122	115
Кударын	165,9	188,9	376	87	93
Ториин	155,3	183,0	208	48	56
Мухаршэбэрэй	179,5	180,1	339	82	84
Зэдын	176,1	177,9	391	93	88
Курумканай	163,1	159,3	248	61	60
Кабанскын	146,7	159,1	337	65	66
Яруунын	139,6	145,3	309	70	80
Заиграйн	155,6	141,4	285	67	91
Закаменай	133,7	136,1	149	35	37
Баргажанай	155,6	132,2	216	44	48
Баунтын	114,3	126,8	231	63	71
Иволгын	147,7	123,0	373	94	97
Хориин	122,0	110,3	253	61	63
Б.-Кударын	135,5	108,1	268	51	58
Прибайкальска	147,0	106,8	479	106	114
Тарбагатайн	177,4	101,0	468	130	136
Түнхэнэй	109,9	99,6	210	52	61
Хэжэнгын	109,7	93,1	194	44	47
Ахын	94,8	126,1	38	4	3
Хойто-Байгалай	81,4	80,8	271	81	78
СОВХОЗУУД					
«Эрдэм»	174,1	161,3	649	133	145
Борьёогой	141,0	90,7	500	106	103
Яруунын	128,2	132,6	456	99	106

Дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба

КПСС-эй обкомой, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдахань гэжэ Ториин аймагай «Коммунизм» колхозой малшад гурбан үдэр урид мэдэһэн байгаа. Тиимэһээ, тэрэ баярта үдэр болотор ажалдахи дутагдалнуудаа усадхахын, амжалтануудаа арьбадхахын түлөө малшад оролдолго гаргаа. Айлшадайнгаа ерэхэдэ улайжа сайжа байхагүйн тула, Улаан тугта хүртэһэн гахайшад илангаяа ехээр түхеэрээ. Ушар юуб гэхэдэ, тэдэнтэй мүрысэдэг Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүшүүл ерэхэ байгаа бшуу.

Тэрэ үдэшэндөө колхозой клуб холоһоо яларжа, досоонь хүн зон олон, хүхюун, шууяатай байба. Газаа хэды хүйтэн байбашье һаань, басагад, хүбүүд сабхинуудые үмдэнхэй ерээ. Гармошкын иргуу һайхан хүгжэм дахажа, хатар наада наадажа, клубай полые доһолуулна, сонхын шэл дорьбуулна.

Уданшьегүй клубаар дүүрэн хүнүүдэй суглархадань, колхозой түрүүлэгшэ Улаан туг барюулалгада зорюулагдаһан хамтын суглаа нээбэ. КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зүгһөө хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан Хандалга тухай, мүн колхоздо Улаан тугай барюулагдахаяа байһан тухай тобшохоноор хэлээ.

Элидхэлэй һүүлээр, «Коммунизм» колхоздо дамжуулгын Улаан туг барюулха тухай КПСС-эй обкомой бюрогой, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол уншагдаа. Улаан туг гартаа баряад, колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Кречетов иигэж... хэлэбэ:

—Манай колхоздо Улаан туг... барюулагдаһан ушар үшөө һайнаа... ажаллахыемнай, бүри ехэ амжал... туйлахыемнай бидэниие уялгал... Тиимэһээ гахай бүри олоор, һ... наар үсхэхэ арга боломжоёо э... рүүлжэ, улам ехээр оролдохо ё... тойбди.

Хоёр колхозой түрүүшүүл ула... дараа үнэн зүрхэнэй үгэнүүдые х... лээ.

—Манай отарада 550 эхэ хони... бии юм. 375 хурьга абаад, бүри... бүтэн түлжүүлжэ байнабди. 10... эхэ хонидһоо 70 хурьгад абтанхай... Саашадаа бүхы эхэ хонидоо хурь... галуулжа, гээлтэгүйгөөр түлжүүл... хэбди,—гэжэ «Коммунизм» колхо... зой ахалагша хонишон нүхэр Кли... мов хэлэбэ.

Гахайшан Анисья Иванова 195... ондо эхэ гахай бүриһөө 18 поршоо... хо абахаб гээд, Калининай нэрэ... жэтэ колхозой гахайшадые мүры... сөөндэ уриба.

Гахай шахадаг нүхэр Алимасов... иигэжэ мэдүүлээ:

—Энэ тугаа алдахагүй, бүхөөр б... рижа байхын түлөө тэмсэхэ ёһотой... бди. Тиимэһээ, бүри һайнаар ажа... лан, 160 гахай шахажа таргалуу... лаад, тус бүридэнь 90 килограм... шэгнүүртэй болгожо гүрэндөө т... шаахаб.

«Коммунизм» колхозойхид 195... ондо гахайн мяха хоёр хахад ехэ... абаха, тайлбарилан хэлэбэл, хах... лагдадаг газарай 100 га бүридэ... центнер хүртэхөөр уялга абаад, Ка... лининай нэрэмжэтэ колхозойхидо... уряае хүлеэн дэмжээ. **К. Пашин.**

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА ХАҺА СООНЬ БЭЛДЭЕ

☆

Б. ЗОНХОЕВ, КПСС-эй Түнхэнэй айкомой секретарь

☆ ☆

Үнгэрэгшэ жэлдэ Түнхэнэй таряашад хүдөө ажахын продуктнуудые абалгаар түрүүшынгээ амжалта туйлаа. Ороохото культурануудай тарилгын гектар бүриһөө дунда зэргээр 12,6 центнер таряан абтаба. Гектар бүриһөө 72 центнер хартаабха, 151 центнер овощь хуряаһан байна. Ороохо таряа абалга урда жэлэйхиһээ 25,3 процентээр, хартаабха—26,4 процентээр, овощь—13,2 процентээр дээшэлээ. Эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 60,2 центнер һүн, 20,1 центнер мяхан абтаа.

Манай эндэ хүдөө ажахын бүхы культурануудай үндэр ургаса абажа боломоор бүхы арга боломжонууд бии. Энээниие түрүү колхозуудай жэшээ дээрэһээ хаража болоно. Бусад колхозуудтай тон адлихан эрхэ байдалтай Жуковай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд ороохото культурануудай тарилгын гектар бүриһөө 16,6 центнер таряа хуряагаа. Тиихэдэ шэниисын ургаса бүришье һайн гаража, гектар бүриһөө дунда зэргээр 20,7 центнер хуряагдаба. «Красный пахарь» колхоз гектар бүриһөө дунда зэргээр 15,7 центнер таряа, 20,7 центнер шэниисэ абаһан байна. «Путь Ленина» колхоз гектар бүриһөө 15,1 центнер ургаса хуряагаа. Мүн Хрущевой, Буденнын нэрэмжэтэ колхозууд бараг һайн ургаса хуряаһан байна. Бүхыдөө Түнхэнэй МТС-эй харьяата колхозууд ороохото культурануудай тарилгын гектар бүриһөө 14,1 центнер, Хэрэнэй МТС-эй харьяата колхозууд—11,1 центнер ургаса хуряагаа.

Түрүү колхозууд яагаад иимэ ургаса хуряагааб гэхэдэ, агротехникын заабаринуудые наринаар сахиһан байна. Тарилга хэхэ газараа, параа һайнаар элдүүрилхэ хэрэгтэ олонхи колхозууд угаа ехэ анхарал табидаг. Нёдондо манай колхозууд нютагай үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглээ. Жэшээнь, Жуковай нэрэмжэтэ колхозойхид гектар бүридэ 20 тонно наг шэбхэ оруулһан байгаа. Гадна, поли дээрэ 128 центнер шубуунай аргал, 137 центнер үнэһэн гаргагдаһан юм. Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз поли дээрээ 6 мянган тонно наг шэбхэ, 360 центнер шубуунай аргал, 200 центнер үнэһэ гаргаһан байна. Түрүү колхозууд тарилгые сортовой үрэһөөр, хэрээһэлүүлэн, нарин рядтайгаар хээ һэн.

Эдэ бүгэдын ашаар һайн ургаса абтаа. Зүгөөр энэ амжалтаараа һанаагаа амарха ёһогүйбди. 1957 он хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудай хүсэтэ дэбжэлтын жэл болохо ёһотой гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалга дотор онсо заагдаһан байна.

Энэ заабариие бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада аймагай ажалшад нэн түрүүн хабарай тарилгада хаһа соонь, эрхимээр бэлэдхэхые оролдоно. Түнхэнэй МТС-эй механизаторнууд тракторнуудай заһабариие декабриин 15-да дүүргэээ. Мүнөө эндэхи механизаторнууд комбайнуудаа заһабарилжа дүүргүүтэй байна. Мүн Хэрэнэй МТС-эй механизаторнууд тракторнуудай заһабарилга дүүргэхэнь ойртоо. Аймагай колхозууд таряанай, хартаабхын эрхим үрэһэ бэлдэнхэй.

Калининай нэрэмжэтэ колхозойхидой үүсхэлээр, мүн Хрущевой нэрэмжэтэ, «Красный пахарь» колхозуудай жэшээгээр аймаг дотор февралиин 1-һээ мартын 1 болотор поли дээрэ наг шэбхэ гаргаха, шубуунай аргал, үнэһэ бэлэдхэхэ, минеральна үтэгжүүлгэ худалдан абажа асарха талаар тусхай һара үнгэргэгдэжэ, ехэ хүдэлмэри хэгдэбэ. Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз мүнөө поли дээрээ 7 мянган тонно наг шэбхэ гаргаһан, 150 гаран центнер үнэһэ, шубуунай аргал суглуулһан байна. Мүн «Красный пахарь» колхоздо хоёр мянган тонно наг шэбхэ, зуу гаран центнер шубуунай аргал бэлэдхэгдэнхэй. Эдэ болон бусад колхозуудта нютагай үтэгжүүлгэ ехээр бэлэдхэжэ абахын зорилгоор, колхознигуудые материальна талаарнь урмашуулха хэмжээн абтаа. Жэшээнь, «Красный пахарь» колхозой гэшүүд хамтынгаа суглаан дээрэ айл бүхэн 6 тонно наг шэбхэ, 3 центнер үнэһэ, шубуунай аргал суглуулжа тушааха гэжэ шиидхээ. Даалгабаряа һайнаар дүүргэһэн айлнуудта 200-һаа 300 түхэриг хүрэтэр шан үгтэхөөр тогтоогдоо. Мүнөө колхознигууд үтэгжүүлгэ ехээр бэлэдхэжэ захалаа.

Аймаг дотор һарын туршада поли дээрээ 25 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдаба, 2 мянган центнер үнэһэн, шубуунай аргал бэлэдхэгдээ, мүн 300 мянган хэһэг горшоогхонууд хэгдэнхэй. Колхозууд энэ хүдэлмэриие саашадань үргэлжэлүүлһээр. Мүнөө, үдэр бүри хэдэн зуун центнер наг шэбхэ поли дээрэ гаргагдана.

Парти, Правительствын Хандалгада харюу болгон, аймагай колхознигууд, механизаторнууд 1957 ондо шэнэ уялгануудые абаба. Энэ жэлдэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 14 центнер ороохото культурануудые, 16 центнер шэниисэ абаха гэжэ шиидээ. Мүнөө жэлдэ колхознигууд хартаабха, овощь, кукуруза тарилгада анхаралаа ехээр хандуулха байна. Бүхы дээрээ ороохо таряанай валовой суглуулбариие 1,5 миллион пүүд хүргэхэ гэжэ шиидэгдээ. Энэмнай нёдондо жэлэйхиһээ 360 мянган пүүдээр ехэ болоно. Хартаабха—360 мянган пүүд, овощь—120 мянган пүүд хүрэтэр абтаха юм.

Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаха байһандаа этигэнэбди. Колхозууд ороохо таряа ургуулгаар нилээд ехэ дүршэлтэй болонхой, мүн һайн кадрнууд бии, үтэгжүүлгэ ехээр бэлэдхэгдэжэ байна. Габшагай түргэнөөр ажаллажа, хабарай тарилгада бэлэдхэлые ойрын сагта дүүргээд, тэрэниие агротехническэ эрхим болзорто тариха шухала. Хабарай тарилгын үедэ агротехникые наринаар сахиха гээшэ үндэр ургаса абалгын шухала нүхэсэл мүн. Зүгөөр нёдондо зарим механизаторнууд агрономуудай зүгһөө шалгалтын муугаар хэгдэдэгые һамбаашалан, газар гүйхэнөөр хахалдаг, далан гаргадаг байһан юм. Үрэһэ тариха нормые багадхаха, үрэһэеэ гүйхэнөөр тариха ушарнууд байгаа.

Мүнөө жэлдэ колхозууд болон МТС-үүдтэ агротехникын заабаринуудые хазагайруулха болон бусад элдэб дутагдалнуудтай шанга тэмсэл хэгдэхэ байна. Энэ талаар агрономуудай болон комплексно бригадануудай бригадирнуудай үүргэ ба харюусалга һураггүй дээшэлнэ.

Хабарай тарилгада бэлэдхэхэ, ороохоной ажахые хүгжөөхэ тухай хэлэхэ зуураа, аймагай колхозуудта мал ажалай хангалтагүйгөөр хүгжэжэ, ашаг шэмын багаар абтажа байһые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ аймаг дотор үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 865 килограмм һүн абтаһан байна. Энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1200 литр һүн һаагдахаар хараалагданхай. Энэ уялгамнай үшөөл хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байнхай. Үнгэрһэн 5 һарын туршада үнеэн бүриһөө оройдоо 210 килограмм һүн һаагдаба. Һү һаалгые дээшэлүүлхын тулаа хэдэн хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ.

Энэ жэлдэ һү һаалгые, мяха абалгые эрид дээшэлүүлхэ шухала гэжэ Хандалга соо онсо заагдана. Энээнтэй дашарамдуулан тэжээлэй база байгуулха асуудал шухалын шухала болоно. Мүнөө манай аймагта бии байһан тэжээлээр малай ашаг шэмые горьтойгоор дээшэлүүлжэ шадахагүйбди. Иимэһээ аймагай колхозуудта тэжээлэй культурануудай тарилгые үргэдхэхэ, силостэ орохо культурануудые ехээр тариха, зелёнко, хартаабха, тэжээлэй корнеплодуудые таридаг болохо тушаа тодорхой хэмжээнүүд хараалагдажа байнхай. Силос дараха, хартаабха корнеплодуудые хадагалха траншейнүүд болон хранилищинууд шулуугаар баригдаха байна. Фермэ бүхэндэ худагууд малтагдаха юм. Зунай үедэ һаагдадаг үнеэдтэ үгэхын тула ногоон конвейертэ орохо тэжээлэй культуранууд ехээр таригдаха байна.

Аймагай колхозуудта тоосоото—һунгуулиин суглаанууд боложо дүүрэбэ. Эдэ суглаанууд урда жэлнүүдэйхидэ орходоо һураггүй эмхитэйгээр, үндэр хэмжээндэ үнгэрөө. Колхознигууд ажал хүдэлмэридөө байһан дутагдалнуудые элирүүлэн шүүмжэлхэ зуураа, правленинүүдэй үмэнэ шанга эрилтэ табижа, хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абадаг болохо тушаа тодорхой дурадхалнуудые оруулаа.

Элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудаа шууд усадхажа, хүдөө ажахыгаа улам хүгжөөхэ хэрэгтэ аймагай хүн зоной хүсэ шадалые элсүүлхэ зорилготойбди.

Улаан тугта колхозу...

Һү һаалгаар аймаг хооронд... мүрысөөндэ ажахын жэлэй дүрб... һарын дүнгүүдээр Заиграйн айма... гай «Красный опытник» колхоз т... рүү һуури эзэлжэ, КПСС-эй айко... мой, аймсоведэй дамжуулгы... Улаан туг абаба.

Энэ колхозой һаалишад ажахы... жэлэй эхинһээ мартын 1 болото... үнеэн бүриһөө 410 литр һү, нёдо... доной энэ үеынхитэй сасуулхада н... лээд ехэ һү һааһан байна. Түрү... һаалишад О. Чулкова үнеэн бүри... һөө 623 литр, М. Васильева, С. М... нибаева гэгшэд тус тустаа 556—5... литр һү һаагаа.

Партиин XX съездын нэрэмжэ... колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр О... чинников, парторганизациин се... ретарь нүхэр Спиридонов) аж... хын шэнэ жэлэй 5 һарын турш... да үнеэн бүриһөө 364 литр һү һа... ба.

Энэ колхоздо КПСС-эй обкомо... БМАССР-эй Министрнүүдэй Сов... дэй дамжуулгын Улаан туг барю... лагдаа. Иимэ амжалта хайшан г... жэ туйлагдааб гэхэдэ, ферм... гүүртэнүүдтэ ажалша бэрхэ хүнүү... табигдажа, үнеэдые һайнаар эде... лүүлдэг, харууһалдаг болоо. һаа... лишадай дунда ойлгууламжын х... дэлмэри үргэнөөр ябуулагдада... социалистическэ мүрысөөн эмхид... хэгдэдэг байна. Мүн һаалишада... ажалынь һайнаар урмашуулагд... на. Түсэбһөө гадуур һаагдаһа... литр һүн бүридэ 10 мүнгэн үгтэд... юм. Тиигэжэ зарим һаалишад 100—... 200 түхэриг хүрэтэр һарадаа аб... на.

А. Щергина.

Ажалша эхэнэрнүүдэй алдарта хэрэгүүд

☆☆☆

Санаша басагадай баатаршалга

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (Зүүн гарһаа) Лиза Константинова, Ана- Сункуева, Софья Тыхеева, Вера Любимская, Мария ...ва. Тэдэнэй Москва санаар ошожо ябахадаа буулгуул- ...ь).

...ят-Монголой республикын за- ...улай түлөөлэгшэд — зо- ...й табан басагад: Софья Ты- ..., Мария Хахалова, Елизавета ...тантинова, Вера Любимская, ...асия Сункуева хорин жэлэй ... Улан-Удэһээ санаар гаража, ...дэ үзэгдөөгүй аяншалга хээд, ...ын 6-най үдэшын 6 часта Моск- ... «Динамо» стадион дээрэ буу- ...айна. Түб хотын олон мянган ...шад манай республикын эрэл- ...басагадые баяр баясхалантай- ...угтаа һэн. Энэ угталган дээрэ ..., Правительствын хүтэлбэ- ...шэд, санашадай танил нүхэд, ...хид байлсаһан юм. Санаша ...адай хүдэр гарнуудые Никита ...еевич Хрущев халуунаар адха- ...маршалһан байгаа. Басагадай ... шарай хүхюун согтой байба. ...эб гэхэдэ, жэл хахад бэлдэжэ, ... жэл соо аяар холын аян за- ...аталаа ха юм.

...ят-Монголой спортсменүүдэй ...мшагта аяншалгань тэрэ ... тон ехэ удхашанартай байгаа ... Эдэнэр советскэ культура ... спортые арад зоной дунда ...эр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхын ... ехэхэн ойлгууламжын хүдэл- ... зам зурраа ябуулһан юм. Ур- ...дарлагдаһан, гээгдэнги байһан ...-монгол арадай түлөөлэгшэ- ...хүдөө тосхон, городуудай ...шад халуунаар угтажа, уулза- ... гайхажа, омогорхожо байһа- ...эдүүлдэг байгаа.

...сква зорижо мордоод, манай ...уура тогтоһон газарнуудаар ... секцинүүд, физкультурна ...ктивүүд эмхидхэгдэдэг бай- ...

... замаа түргэн саг соо гатал- ...айнабди. Нижнеудинск хүрэ- ...70 километртэ 22 үдэрэй тур- ...ю ябагаар ябажа гараа һэмди. ...эб гэхэдэ, саг шахардуу, са- ...айлажа хабар болошохо бай- ...шуу. Саашадаа санаар үдэрэй ...лометр ябажа, Москва хүрөө ... Мүн заримдаа үдэртөө 27— ...илометршье ябаха баатай бо- ... байгаабди. Юуб гэхэдэ, илан- ...Барабинска талаар ябахада ...рүүн хүйтэн, шанга һалхин ур- ...амнай сохижо, ехээр эсэдэг ...иабди. Тиигэбэшье, зоримгой ... басагад, Сибириин хүйтэнһөө тунхарингүй, бүхы бэрхэшээлнүүдые дабажа гараа һэн.

Тэрээнһээ урда тээ дэлхэй дээрэхи нэгэшье басаган тиимэ холо газарта тиимэ түргэн саг соо санаар аяншалгада ябаагүй юм. Манһаа урид Тюмень городой спортсмен басагад 2500 километрын аяншалгада ябаһан байгаа. Тэдэнэр үдэр бүри 62 километр ябадаг байба.

Бэеэ һайса һорингүй иимэ хүндэ хүшэр аяншалгые дабахын аргагүй байһаниинь элитэ. Тиимэһээ, аяншалгада ябаха басагад эртээнһээ һайса бэлдээ бэлэй. Бэеынгээ элүүр, һэргэлэн ябахын тулада саг соогоо эдеэлээд, амараад байха гуримаар үбэл, зунгүй бэеэ дадхаажа, аянда зэһэһэнэй эсэстэ басагадай хүсэл зориг бүри шангадан, ямаршье бэрхэшээл дабахаар бэлэн болоо һэн.

Түгэс бэлэдхэлтэй табан басагад Улан-Удэһээ гаража, Байгалые тойроод, Ирхүүгээр дамжан, аяар холын Тюмень город хүрөөд ябатараа С. Тыхеева В. Любимская хоёрнай үблөөд, хэдэн үдэр һаатаха ушартай болоо һэмди. Саашаа ябахадатнай болохо гэһэн врачуудай зүбшөөл нүхэдтэмнай үгтөө бэлэй. Мэдэн гэхэдэмнай, хайран 10 үдэр үнгэршэһэн байгаа. Маршрудаа дахин шэнэдхэжэ: ябаха, амарха сагаа бүхы арга соонь, богонидхожо эхилээ һэмди. Шадал мэдүүлэн шамдажа, Горьковско областиин газар дээрэ гарахадамнай баһа нэгэ бэрхэшээл тохёолдоо һэн. Саһан хайланхай, санаар ябахын аргагүй байхадань, санануудаа үргэлөөд саашадаа ябагаар дабшаха ушартай бологдоо бэлэй.

Казань город хүрэжэ ерэхэдэмнай, мартын найманда бэшэ, (түсэбэй ёһоор мартын 8-да Москвада байха байгаабди), харин мартын 6-да Москва хүрэжэ ерыт гэһэн Москвагай организацинуудай гуйлта дамжуулаа һэн. Тэрэ гуйлтыень зүбшэн хэлсэжэ, мартын 6-да Москвада байхаар шиидээ һэмди. Гайтайш.. лэ байгаа һэн даа. Тиигэбэшье һаань, ябадалаа бүри түргэдхэжэ, Казаньда амарха сагаа али болохо аргаар богонидхообди. Санаар ябаха сагаа үдэрэй хахад час, часаар утадхаа һэмди. Түрэл Москвада хүрэхын урда үдэр (мартын 5-да) Малаховкада, Москвагай физкультурын техникумэй студентнүүдтэ хонообди.

Һүүлшын 32 километр үлөөд байба! Мартын 6-най үдэр! Энэ үдэр зүрхэмнай сээжэдээ багтажа ядан, булгилжа байгаа һэн. Түрэл Москвагай фабрика, заводуудай үндэр үндэр хоолойнууд эли тодоор шоройлдон харагдаа. Басагаднайшье дали жэгүүртэй мэтэ болоод, габшагай түргэн дабшаа бэлэй. Маанадые үдэшэжэ ябаһан санашад тэнсэжэ ядахадаа, бага багаханаар гээгдэжэ, үлэжэ эхилээ. Тиигээд лэ үнинһөө хойшо хүлеэжэ, хүрэжэ ядажа ябаһан Москвамнай баяртай, хүндэтэйгөөр угтаа. Одоол, наһан соомнай мартагдашагүй гайхамшагта үдэрнүүд хүрэжэ ерээ һэн. Манай басагадай хаанашье ябахадань, хаанашье харагдахадань, хүндэтэй халуунаар угтадаг байһан юм.

«Москва» гостиницада байгаа һэмди. Москвагай олон тоото предприятинуудай, эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд байрадамнай ходо ерэдэг байгаа. Манайда заабол түрүүн айшалжа ерэхэ ёһотойт гэжэ, арсаха аргагүйгөөр уридаг байба. Командаяа гурбан бүлэг болгоодшье туршаабди, юрдөө бултантайнь уулзаха яашье аргагүй байгаа. Гостиница хүрэжэ душда оромсоороо, хубсаһаяа һэлгүүлээд, эдеэлэншьегүй москвагайхидтаяа уулзахын тула гараа һэмди. Тиигэжэ недели тухай айшалаа бэлэйбди.

Ленинградһаа делегаци ерээд, бидэнииие уряа һэн. Түргэн поездоор ошоходомнай, Ленинградай вокзал дээрэ хүн зон дүүрэн сугларанхай байгаа. Тэндэһээ Республикыемнай шефтээ абаһан «Скороход» фабрикын хүдэлмэришэдтэ ошожо, долоон хоногто айшалаа һэмди.

Энэ алдарта аян замые гаталан гарахын тулада баатарлиг басагаднай барагдашагүй эршэ хүсэтэй, сухаришагүй зоригтой байһанаа эли тодоор харуулна.

Ургажа байгаа залуу үетэн, комсомолшууд советскэ залуушуулай энэ шанарые улам арьбадхан, бэе һайтай, эгэршэгүй зоригтой, баатарлиг хүнүүд болохын тула оролдохо зэргэтэй.

Л. Бобыкин, Улан-Удэһээ Москва хүрэтэр санаар ябаһан командын командор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (Зүүн гарһаа) Москва санаар ошогшод А. К. Сункуева, М. У. Хахалова, В. Г. Любимская, С. А. Тыхеева, Е. А. Константинова харуулагдана (энэ фото 1957 оной февралиин 6-да буулгагдаба).

☆

Ехэ хүсэн

Мүнөөдэр эхэнэрнүүдэй һайндэр— мартын 8-най үдэр тэмдэглэгдэжэ байна. Арадай ажахын, культурын алишье һалбарида эхэнэр зон тон олоороо ажаллажа, гүрэн түрын ехэ хэрэг шиидхэдэг. Иимэ ехэ эрхэ сүлөө эхэнэрнүүдтэ Агуухэ Октябрьска социалистическэ революци асараа.

Гансахан манай Улан-Удэ город хаража үзэхэдэ, эндэ арадай гэгээрэлэй эмхи зургаануудта, үхибүүдэй болон үдэшын һургуули, хүүгэдэй садта 968 багшанар ажаллана. Тэрэ тоодо аяар 828 эхэнэр-багшанар ороно.

Ургажа байгаа залуу үетэниие коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хүндэтэй, харюусалгатай хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа гамнангүй үгэдэг багшанар бии юм. 1-дэхи һургуулиин багша Галина Васильевна Кузьминова, 20-дохи һургуулиин багша Мария Николаевна Щербакова, 23-дахи һургуулиин багша Мария Георгиевна Мокрова, 1-дэхи үдэшын һургуулиин багша Нина Мироновна Битаева, 6-дахи үдэшын һургуулиин багша Зоя Владимировна Зоткина, Железнодорожно районой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша, БМАССР-эй һургуулинуудай габьяата багша Мария Константиновна Барсук болон бусад үнэн сэхэ ажалаараа город соогоо суурхадаг юм.

Советскэ эхэнэрнүүд саашадааша Эхэ оронойнгоо аша туһада бүхы хүсэеэ үгэхэ байха.

Г. Королева, Улан-Удын горОНО-гэй методкабинедые даагша.

Өөһэдынгөө хубитые оруулалсанабди

Бидэнэр — эхэнэрнүүд хаанашье, ямаршье ажалда хүдэлхэдөө, Эхэ оронойнгоо һалбаран мандахын, ажалшадайнгаа ажабайдалай улам һайжархын түлөө тэмсэлдэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсанабди.

Би 1941 онһоо Улан-Удын судно-заһабарилгын заводто хүдэлмэрилжэ эхилээ һэм. Тэрэ гэһээр 16-дахи жэлээ таһалгаряагүйгөөр эндэ ажаллажа байнаб. Заводтомнай эхэнэр хүдэлмэришэд олон юм. Тэдэнэрэй зариманиинь элдэб харюусалгатайшье тушаал даадаг. Минии даажа байһан бригадада дандаа эхэнэрнүүд хүдэлмэрилдэг юм. Тиимэшье һаа, бидэнэр эрэшүүлһээ зааханшье дутуугүйгөөр гүрэнэй түсэб дүүргэлсэдэг байнабди. Заводто заһабарилагдаһан суднануудай түхеэрэлгэ болон детальнуудые шэрдэхэдээ һара бүриингөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэдэгбди.

Һаяхан Городской райсоведэй депутадаар һунгагдабаб. Тиигээд байхадаа һунгагшадайнгаа этигэл найдабариие һайнаар дүүргэхые оролдохо байнаб.

Мүнөө Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалистическэ мурысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Манай шэрдэгшэдэй бригада тэрэ түүхэтэ һайндэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтаха хүсэлэнтэй.

У. Тарасова, судно-заһабарилгын заводой бригадир.

☆☆

Дулма ДОНДОКОВА

Ангууша басаганда

Абаһаар урдаһааш
барагдахада,
Агнууша хүбүүн
янзатайш.
Ара тээһээш
харахада,
Арба һүрэдэг
үргэнхэйш.
Үбэр талаһааш
шэртэхэдэ,
Үнэгэ, булга
үлхэнхэйш.
Шэг шарайеш
шэнжэхэдэ,
Шэрүүн хурса
түхэлтэйш,
Адаглан баталан
мэдэхэдэм,
Арайш хүбүүн
бэшэлтэйш.
Хараһаа, хараһаа
бодоходом,
Хай даа, басаган
бололтойш.
Хүбшэ тайгые
эсхэхэ,
Хүдэр хүүгэн
гээшэлтэйш.
Эрбэд барасые
бариха,
Эрэлхэг эхэнэр
байбалтайш.
Гэнтын нэгэ
ушарал
Гэршэ болон
үгэбэлтэй.
Тайгын холо
ябадал
Танил ойро
болоболтой.
Хара баабгай
тиихэдэ
Хамта дараһанаа
марталтай аал.
Халуун зүрхым
тиихэдэ
Харбаад абаһыш
гайхалтай аал.
Баяр жаргалайм
тиихэдэ
Бадаран носоһынь
мэдэбэлтэйш.
Байгаалиин байдалай
тиихэдэ
Баралан байһынь
харабалтайш.
Һарьдаг үндэрэй
саһан
Хайлан нуран
урдабалтай.
Мундарга үндэрэй
мүльһэн
Мүлигдэн бутаран
хүдэлбэлтэй.
Үбэл дунда
тиихэдэ
Ургы сэсэг
задарбалтай,
Өөрым зосоо
тиихэдэ
Урихан хабар
захалбалтай.
Үнөө иигээд
хэтэдээ
Үбэлш байбал
хабар лэ.
Үнэгэшэ, булгаша
басаган,
Үнэтэ дүрэш
зүрхэндэм,
Үргэлжэ наһандам
хододоо
Үдэрэй шэмэг
болог лэ!

Аймагтаа түрүүлнэ

Прибайкальска аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Клочнёво тосхондохи фермэ аймаг дотороо гээгдэнги фермэнүүдэй нэгэн гэлсүүлдэг байһан юм. Үбһэ тэжээлэй дутамагһаа үнеэд дутуу эдеэлүүлэгдэдэг һэн. Тиимэһээ, түбхын түрүүндэ тэжээл элбэгжүүлхэ гэжэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени шиидэһэн байна.

— Тэжээлгүйгөөр һүн һаагдахагүй. Үнеэдэй эдихэ юумэ элбэг болгоо һаатнай, һүншье һаагдахал,— гэжэ һаалишад ходо хэлэдэг байба. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ энэ колхоз малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын тула 140 гектарта кукуруза, мүн ехэ газарта корнеплод, хартаабха тарижа, яһала һайн ургаса абаа. Иигэжэ үнеэн бүридэ 6 тонно хүртэхэ гэхэ гү, али урданайхиһаа 8 дахин ехэ силос дараа. Хоёр дахин ехэ үбһэн бэлдэгдэһэн байна. Мүн бусадшье тэжээл яһала бии һэн.

Энээнэй ашаар колхоздо ажахын шэнэ жэлэй 5 һара соо нёдондонойхиһоо 33 мянган литрээр ехэ һүн һаагдаба. Үнеэн бүриһөө 502 литр һүн һаагдаа. Тиин энэ хугасаа соо 92200 литр һүнэй һаагдахада, Клочнёво тосхоной фермынхид тэрэ һүнэй 39 мянган литрыень һаагаа бшуу. Эндэ үнгэрһэн үе соо үнеэн бүриһөө 635 литр (нэгэдэхи фермынхидһээ 215 литрээр үлүү) һү һаагаа. 35 толгой һаамхай үнеэдһээ сүүдхэдээ 350 литр һүн һаагдана.

Һаалишад Татьяна Левантуева, Александра Попова, А. Петрова үнеэдһээ 690—790 литр һү һаагаа. Тиин фермынхид энэ оной октябриин нэгэн болотор үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха хүсэлэнтэй. Тэрэнэйнгээ 1100 литрыень үбэлэй үедэ һааха болоно. Гэбэшье, һаалишад зориһондоо хүрэхэ бээз гэжэ колхозойнь гэшүүд бултадаа найдадаг янзатай.

Эндэхи һаалишад Хрущевой нэрэмжэтэ хүршэ колхозойнгоо һаалишадай дүй дүршэлһөө нилээд хубаалдаһан байха. Тэжээлээр элбэг байгаад, тэрэнээ зүбөөр буйлуулжа малдаа эдюулхэ шухала гэжэ ойлгоһон малшад бүдүүн тэжээл, концентрат эдеэшүүлжэ, ууралтуулжа үгэдэг болонхой. Мүн үнеэдээ бүлеэн уһаар уһалха, һаахадаа дэлэнгыень нидхэрхэ гээшэ аргагүй шухала гэлсэнэ.

Зүгөөр, ариг сэбэрэй заабари үшөөл хүсэд һайса сахигданагүй.

В. Михайлов.

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭ БАСАГАД

...Шэнэ һайн байра барюулха ту- ...механизмуудые тодхохо тухай ...бэбди. Байза... үшөө юун ту- ...ахиха байнабибди?

...басагад, басагад! Мартаад, ...иди: томо сагаан һүрэгэй үүл- ... гахайнуудые захюулжа асар- ...ай хэлсэгшэ һэмнайбди. Фро- ...ээнил бү мартаарай. Энээхэн ...алые сесси дээрэ табижархёо ...и даа...

...ахабши?

...ахабши гэжэ гү? Татажа аса- ... таһа таалаад табижархихаб! ...тын байра соо стол тойроод ... басагад булта хүхилдэн ...дэнэ.

...ү мартаарай, зай гү?—гэжэ ...ина дабтажа захина.

...үедэ газааһаа үшөө нэгэ за- ... басаган орожо ерээд, хубса- ...айлажа байха зурраа:

...аанар юугээл бү мартаарай, ...артаарай гэлсэнэт даа? Фрося, ...тухайгаал бү мартаарай,—гэ- ..., булта мүн баһа дарья та- ... энеэлдэшэнэ.

...х! Манайш басаган дарагар- ...андат гаргажа харуулжар- ...э, аймагай Соведэй онсо яа- ... сессидэ хабаадажа, хэнэйб ...суута трактористын гү, ком- ...рай гү, али врачын, багшын, ...е һаа—аймгүйсэдкомой тү- ...эгшын хажууда зэргэлэн һуу- ... шухала шухала хэрэгүүдые ...элсэжэ һууханьлэ даа. Нэз- ...е, гахайнгаа фермые ото таһа ...ажархихоор байжа болохо, бил ...жархихаб,—гээд эндэ һууг- ... нэгэн хэлэжэ, баһа хүхил- ..., энеэлдээн болошоно.

...зай даа, басагад, тиигэжэ бай- ...ээр бү наадалыт даа,—гээд

Гахайшадай ажал тухай

Ефросинья Винидиктовна, нүхэдэйнгөө наадалха гэжэ һанаандааша оруулангүй, миил хүхиһэнэйнгөө ехэдэ аляархалдажа байһыень мэдэбэшье, бага зэргэ тунтарба.

—Фросихан!.. Фрося..—гээд зэргэлжэ һууһан басагадынь Ефросинья Винидиктовнагаа хүзүүдэнэшье, тэбэринэшье.

Басагадай иигэжэ хүхихэ, аляархалдаханшье гайхалтай бэшэ: хэдэн жэл сугтаа хүдэлжэ ябаһан нэгэниинь аймагай Соведэй депутат болгогдон һунгагдаад байгаа ха юм...

Табан жэлэй саада тээ һаял үхибүүн наһанһаан гараад, арбан зургаа хүрэжэ ябаһан нарихан бэетэй, үндэр басаган фермэдэ ерээ бэлэй. Ефросинья Винидиктовна ажалшье хэжэ үзөөгүй, даруухан хирүү басаган байһан юм. Харин мүнөө шииираг шамбай, үгэ хэлэндэшье абтахагүй, нүхэдтөө хүндэтэй, ажалша бэрхэ басаган болошоо. Эрхим ажалаараа, дүй дүршэлөөрөө Ефросинья Винидиктовна мүнөө Сталинай нэрэмжэтэ колхозһоо гадна, мүн бүхы Тарбагатайнгаа аймаг соо суута гаранхай.

Өөр тухайгаа, хүдэлмэриингөө дүршэл тухай хөөрэжэ үгыт гэжэ хандахадамнай, залуу гахайшан энеэбхилэн, дуугайхан байһанай һүүлээр:

— Битнай юушье хараа, үзөөгүй —нөөхил «буруугай бэлшээриһээ гараагүй хүн» гээшэб; хүдэлмэри тухаймни һонирхоо һаатнай шадаха соогоо хөөрэхэдэ болохол даа,— гээд саашань үргэлжэлүүлнэ:—Арбаад гахай хаража байгаад, түрүүшын жэлдэ нэгэ-нэгэнһээнь зургаадолоон поршоонхо абадаг һэм. Түрүүшүүлэй жэшээгээр гахайнуудаа жэлдээ хоёр дахин түрүүлжэ, урзанда нэгэ-нэгэнһээнь арбан дүрбэн поршоонхо, нёдондо арбан найман поршоонхо абаад, нэгэшье хоролтогүйгөөр түлжүүлээб. Мүнөө жэл хори-хорин поршоонхо абтаха бээзэ.

Хайшан гээд, ямар аргаар түл олоор абажа болохоб?

Гахайнуудаа ороондо оролгондонь, түрэлгэндэнь эртээнһээ һайса бэлдэхэ хэрэгтэй. Минии хаража байдаг гахайнууд хододоо хүшэ тамир һайнтай, дан үлүү тарганшье бэшэ, туранхайшье бэшэ байдаг. Гахайдни һайнууд даа, томо сагаан үүлтэрэй юм. Ошожо харахадатнайшье болохо, нэгэ-хоёр гахайднай түрэжэшье байна,—гэбэ.

Типовой бэшэшье һаа, уужам ехэ байра соо ороходо: һаруул, сэбэр, хуурайхан—гахайн байрашье гэхээр бэшэ.

—Минии харадаг гахайнууд энэ хажуугай таһалгануд соогуур байдаг,—гээд Ефросинья Винидиктовна дахуулна.

Томо сагаан гахайнуудай зариманиинь бодонхой, зариманиинь хээлидээ диилдэжэ һарайлдан хэбтэшэнхэй.

—Энээхэн «Сиротка» гэжэ гахаймни нёдондо түрүүн найман поршоонхо, зун хоёрдохёо түрэхэдөө арбан хоёр поршоонхо гаргаа һэн. Нэгэниишье гарзалаагүй,— гээд нүхэр Вишнякова таһалга соонь орожо, томо сагаан гахайнгаа гэдэһэн талыень эльбэн, нидхэрнэ.—Баараһан хээлидээ диилдэшэнхэй, түрэхэ дүтэлшоо. Түрэхэ гахайнгаа гэдэһэн талыень хахад һара урдуур нидхэржэ захалдагби. Тиихэдэ һүтэй байдаг, хүнгэнөөр түрэдэг юм,—гэжэ нэмээнэ.

Удаадахи таһалга соонь һая гараһан нарай поршоонхотой гахай хэбтэбэ. Лаб арба гаран поршоонхо бии, хүхөө хүхэжэ бирзагашалдан байба.

—Үсэгэлдэр түрөө юм. Түрэһэн гахайн халуунтай байдаг тула, хоёр—гурбан хоног соо һүень һаажа байха хэрэгтэй. Нарай поршоонхонууд эхынгээ һү дууһан хүхэжэ шададаггүй, тиигээд хүхэн соонь үлэһэн һүн гашалжа болохо гэжэ Ефросинья Винидиктовна хөөрэнэ.

Саашань нүхэр Вишнякова хайшан гээд поршоонхонуудые түлжүүлдэг тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрэбэ. 5—6 хонохолоорнь поршоонхонуудта бага багаар үнеэнэй һүн уулгагдажа, хуураһан шэниисэ эдюулэгдэжэ захална. Нарай поршоонхотой гахайн һүтэй байхынь тулада тэдэниие илангаяа һайнаар эдеэлүүлхэ шухала. Поршоонхонуудаа тажааруулангүй, һайнаар томо болгохын тулада энэ залуу гахайшан ехээр оролдодог. Нарай поршоонхонуудта модоной хөө, улаан шабар, мяха-яһанай гурил, сагаан шохой гэхэ мэтэ эдюулэгдэнэ. Һайн тэжээлтэй, харууһатай байдаг поршоонхонууд хоёр һаратайдаа (эхэһээ һалгагдахадаа) пүүд, үшөө дээшэшье татадаг юм.

Хоёр һаратай поршоонхонууд ондоо гахайшадта тушаагдаад, зунай бэлшээриин үедэ һайнаар адуулагдажа, эдеэлүүлэгдэжэ, түргэнөөр томо болгогдоод, намартаа шахагдадаг. Ефросинья Винидиктовна ахалагша гахайшан туладаа түл олоор абахын түлөө оролдохоһоо гадна, мүн поршоонхонуудые түргөөр томо болгохо, гахай шахаха хүдэлмэри һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг. Эндэ гахайнууд хараалагдаһан болзортоо, графигай ёһоор шахагдана. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ колхоз 350-яад гахай шахажа, гүрэндэ тушаагаа. Эндэхи гахайшад мүнөө жэлдэ 500-һаа үсөөн бэшэ гахай шахаха зорилго табинхай. Октябрь һараһаа хойшо 86 гахай шахагдажа гүрэндэ тушаагдаа, мүнөө 87 гахай шахагдажа байна.

—Тэжээлтэйл байгаа һаа, гахай шахаханшье бараг. Шухала юумэн юуб гэхэдэ, поршоонхонуудаа нарай багаһаань эхилээд 7—8 һаратай болоторнь (шахагдаха үе бологорнь) һайнаар томо болгохо, саг соонь шэмхүүлхэ хэрэгтэй,—гэжэ Ефросинья Винидиктовна хэлэнэ.

Ахалагша гахайшанай үүсхэлээр зундаа шахагдажа байһан гахайнуудта талханһаа гадна ногоон тэжээл ехээр эдюулэгдэдэг болоо. Үбһэ, зелёнко, кукуруза сабшажа асараад, тэрэ занданшье, хэршэжэ, бусалһан уһанда хээдшье эдюулдэг байна. Шахагдажа байһан гахайнуудай бэе бэеэ түрихэгүйнь тула ехэ багаарнь илгажа, хэды хэдыгээр ондо ондоо таһалгануудта байлгадаг.

—Гахайнуудаа түргэнөөр үсхэжэ, зургаадахи табанжэлэй һүүл багта жэлдээ мянгаһаа үсөөн бэшэ гахай шахадаг болохобди гэжэ бидэ гахайшад бусад колхознигуудаа найдуулаа һэмди. Хэлэһэндээ хүрэхэшье байхабди,—гээд хөөрөөгөө дүүргэбэ. Таралган дээрээ Ефросинья Винидиктовна нүхэд басагадтаа хандан:

— Тиимэ аабзэ, басагад? Худалша хүнүүд болохогүй аабзэбди?— гэжэ хүхюутэйгээр асууна.

— Үгы ааб даа! Хэлэһэндээ хүрөөгүй һаа, бидэ бэшэ болуужабди,—гэжэ нүхэд басагадынь харюусаба.

Энэ түрүү гахайшамнай хүршэ колхозуудай гахайн фермэнүүдтэ айлшалжа, тэндэхи гахайшадай хүдэлмэритэй танилсадаг, өөрынгөө дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгэдэг болонхой.

* * *

Мартын 3 най үдэр Десятниково тосхоной ажалшад эрхим басагадайнгаа нэгые—20-той гахайшан Ефросинья Винидиктовна Вишняковае Тарбагатайн аймагай Соведэй депутат болгон һунгаба. Засагай газарта түлөөлэгдэһэн залуу гахайшан нютагайнгаа зоной этигэл найдабариие нэрэтэй солотойгоор харюулхань лабтай.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

Ехэ бүлын эхэ

Урогой забһар... Энэ ойро зуурын саг соо ганса нэгээрээ газаашье гараһан үхибүүд, үүдэн шадар дайралдаашадшье, ондоо тээ ябаһан үхибүүдшье бусад хүнэй ороходо уриханаар заатагүй мэндэшэлээд, «юундэ ерэһэн хүн хаб даа» гэжэ асууһан нюдөөр хараад байха. «Шара будаа таряалди, таряалди, таряалди» гэжэ үхибүүдэй дуулалдахань коридор соо тээ саанаһаа соностохо. Энэ жаахан үхибүүднай ехэ бүлын гэшүүд гээшэл даа.

Газааһааншье, зосооһооншье харахада шэб шэнэ хоёр дабхар байшангай нэгэ «Учительская» гэжэ таһаг соо даруу түбшэн янзын гуша гаран наһатай эхэнэр бага үхибүүдэй иимэ шууяанда һурамхи болошонхой, юумэеэ хэжэл һууна. Арба гаран жэл соо Елена Мондотовна үхибүүдэй абяанда дадал болоо ааб даа.

Ажалай юрын нэгэ үдэр Елена Мондотовна һуужа байхадаа хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин түсэб хаража, хүгжэм тухай лекци уншуулха гэжэ бодожо байгаа бэлэй.

Елена Мондотовнагай бүлэ ехэ даа... Һуралсалай энэ жэлдэ Улан-Удэ городто түрүүшынхээ байгуулагдаһан 1-дэхи интернат-һургуулиин эхин классуудай ехэ бүлэ тухай эндэ хэлэгдэхэ. Һуралсалай жэлэй эхиндэ 1—4-дэхи классуудай ахалагша хүмүүжүүлэгшээр (интернадые даагшаар) хэниие табихаб гэлсэхэдэ 1-дэхи интернат-һургуулиин директор Елена Мондотовна Тармаевые эльгээхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Елена Мондотовнаһаа ондоо тааражамтай хүн, хай, үгыл хадаа гэлсээ һэн. Нээрээшье тиимэ байгаа. Елена Мондотовна һайн багша байхаһаа гадна, һайн хүмүүжүүлэгшэ гэжэ һургуулиингаа багшанарай дунда мэдээжэ болоһон байгаа ха юм.

Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ гэешэ айхабтар харюусалгатай, ехэ хүндэтэй хэрэг бшуу.

— Эбтэй эетэй бүлэ бии болгохо зорилго биднэрэй үмэнэ түбхын түрүүндэ табигдаа һэн. Энэмнай тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ байгаа,—гэжэ Елена Мондотовна хөөрэнэ. Һуралсалай жэлэй эхилхэһээ хойшо эхин классуудта үдэлөөшэд иимэ бүлэ байгуулхын түлөө хүмүүжүүлэгшэнгөө хүдэлмэрие бүхыдэнь ябуулаа гээшэбди. Мүнөө хадаа тиимэ бүлэ байгуулжа байнабди гэхэдэ хамаагүй.

Үхибүүдэй эбтэй эетэй бүлэ байгуулхадаа үхибүүдые олон тээһээ суглуулаад, иигээд тиигээд байгты гээд миин орхихо бэшэ, харин хүмүүжүүлгын аргагүй ехэ хүдэлмэри ябуулһанай ашаар энэ туйладагдаад байна. Түрүүшээр, һуралсалай жэлэй эхиндэ, нютаг нютагһаа үхибүүдые суглуулаад байхада олон бэрхэшээл тохёолдоо һэн. Үхибүүд лэ хадаа үхибүүд һаабдаа. Эдэмнай эдэбһын абари зантай байдаг ха юм. Бишыханхуудынь гэрээ һанаха, уйлаха, зариманиинь шалиха, тоомгүйнүүд, нүгөөдүүлынь урогой забһарта гү, али һүүлээрньшье миин гараад зайшаха гэжэ мэтэ байдаг һэн. Эдэнниие нэгэ гуримда оруулжа, миин лэ хараагаад, айлгаад, эбтэй һайн бүлэ болгожо болохогүйнь мэдээжэ. Энээнэй тулада аргагүй ехэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хэрэгтэй. Эдэ үхибүүдтэ эхэ, эсэгэ шэнгеэрнь хандахадаа миин тэдэниие эрхэлүүлхэ бэшэ, харин советскэ суута педагог Антон Семенович Макаренко шэнгеэр хүмүүжүүлхэл ёһотой бшуу.

Интернат-һургуулидаа эбтэй эетэй үхибүүдэй бүлэ байгуулха гэжэ оролдоходоо Елена Мондотовна түрүүтэй эндэхи хүмүүжүүлэгшэд, багшанар (бултадаа түрүүшын үдэрһөө эхилжэ нэгэ гурим тогтоохо, тэрэнние сахиха эрилтэ үхибүүн бүхэндэ табидаг байгаа. Тиихэдээ үхибүүн бүхэнние энэ гуримдаа һурахые оролдодог, оролдожошье байна. Энэ нэгэ хэдэн үдэрэй хэрэг бэшэ, удаан саг соо үхибүүдтэй тэсэмгэйгээр хүдэлхэ, тэдэндэ юумэ ойлгуулжа шадаха, һуралсалһаа гадна, тэдэниие али – али талаһаань хүмүүжүүлхэ шухала байна.

— Олон үхибүүд элдэбын абари зантай байдаг. Зариманиинь муу зантайгаар һураһан аад, тэрэниинень болюулхань бэрхэ, «һураһан юумэн һураар татагдахагүй» гэдэгтэл, муу заншалтаяа хахасажа үгэдэггүй,—гэжэ Елена Мондотовна хөөрөөд, саашань нэгэ иимэ ушар тухай хэлээ.

Хэжэнгэнээ ерэһэн хүбүүн Ц. гэдэг гурбадахи класста ородог, ном судар уншаһан, һурахадаа яһала бэрхэ аад, нэгэ муу зантай байгаа. Ехэ тоомгүй һэн. 103 үхибүүд соо энэл хүбүүн гансаараа иимэ байгаад, болидоггүйнь хэсүү байгаа. Энэ заншалыень болюулхын тула энэ хүбүүнтэй ехэ тэсэмгэйгээр хүдэлөө. Тэрэнэй ашаар энэ хүбүүн ехэ бүлын нэгэ һайн гэшүүн боложо ябана. Үгышье һаа, Хориһоо ерэһэн нэгэ хүбүүн түрүүшээр ходо город ябашадаг һэн, бүри заримандаа урогой забһарта үгы болошодог байгаа. Хорюулхадаа тэрэ хүбүүн гансата болёогүй, баһал тэрээнтэй удаан хөөрэлдэхэ ушартай болоо һэн. Тиигэ тиигэһээр энэ хүбүүншье гараад ябашахаяа болиһон юм. Иигэжэ эбтэй эетэй үхибүүдэй ёһото бүлэ байгуулхын тулада айхабтар ехэ хүдэлмэри хэһэнэй ашаар 1-дэхи интернат-һургуулиин эхин классуудай һурагшадай эбтэй бүлын һайн һуури табяа. Энээндэ Елена Мондотовна Тармаева аргагүй ехэ үүргэтэй.

Үхибүүдтэй хүдэлхэдэ, тэдэнние хүмүүжүүлхэдэ нэгэ талаһаа аргагүй ехэ тэсэбэри хэрэгтэй, хоёрдохёор, тэдээндэ юумэ ойлгуулжа шадаха оньһотой байха ёһотой. Елена Мондотовна олон жэл соо багшаар хүдэлхэдөө эгээл иимэ шадабаритай болоһон хүн. Интернадайнгаа хүмүүжүүлэгшэд, багшанартай хүдэлжэ, Елена Мондотовна үхибүүдые һургаха, хүмүүжүүлхэ һайн коллектив бии болгоо. Өөһэдынгөө нүхэдтэйшье, үхибүүд-һурагшанартаашье эрилтэ ехэтэй юм. Мүн энээнтэй хамта Елена Мондотовна нүхэдтөө, һурагшанартаа ехэ анхаралтайгаар хандадаг байна.

Эбтэй һайн бүлэ байгуулхын түлөө тэмсэхэдээ хамта эндэхид һуралсалай хүдэлмэридэ, һурагшадые ажалай дүршэлтэй болгохо хэрэгтэ ехэ анхаралаа табидаг байна. Эндэхи багшанар, хүмүүжүүлэгшэд бултадаа эдэ бүгэдые зохилдуулан ябуулдаг заншалтай. Үхибүүд—эхэ, багагүй—ажалда дүршэлтэйгөөр һургагдана. Үхибүүн бүхэн өөрынгөө жэжэ юумэ—сагаан захаяа угаахаһаа эхилээд, шагта тобшоёо өөһэдөө хададаг болоо. Гадна, үхибүүд кухнида юумэ хэлсэдэг, байра дотороо сэбэрлэхэ гэхэ мэтын хүдэлмэри хэдэг юм. Мүн кружок эмхидхэгдэнхэй, хүбүүд, басагадгүй булта элдэбын юумэ уралан оёдог, дархалдаг, элдэб юумэ хэдэг байна. Басагадайшье, иланхая хүбүүдэй байрада ороходо элдэб сэсэг оёжо байһан байна. Зариманиинь баһа хатуу саарһаар элдэб амһарта няаһан, холбоһон байха юм. Мүнөө болоод байхада эдэ үхибүүд ажалда дүйтэй болонхой, өөһэдынгөө жэжэ бужа юумые жэнщэдгүй хэдэг болонхой.

Үхибүүдые эрдэмдэ һургахаһаа, ажалда дүршэлтэй болгохоһоо гадна, тэдэниие культурнаар хүмүүжүүлхын тулада ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Недели соогоо хоёр удаа культурын хэшээл хэгдэдэг, мүн үхибүүдтэ зорюулжа элдэб темээр элидхэл хүүлдэг юм. Жэшээнь, хүгжэмөөр ородой элитэ композиторнууд тухай, уран зурагаар Федотов тухай элидхэл һаяар хүүлхээр Елена Мондотовна хэлээ һэн. Ородой культурын эрхим түлөөлэгшэдэй ажаябадалтай эдэ үхибүүдые танилсуулхада тэдэнэр Эхэ оронойнгоо түлөө омогорхон, тэрээндэ хизааргүй дуратайгаар хүмүүжэхэ байна.

Интернат-һургуулиин бага үхибүүдэй ехэ бүлын үнэхөөрөө эхэ болоһон Елена Мондотовна өөрынгөөшье бүлэдэ энхэргэн һайханаар хандадаг. Һургуулиингаа ехэ ажалай хажуугаар өөрынгөө дүрбэн үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй байдаг. Ехэ басаганиинь Нина хоёрдохи класста һурадаг, тэрэнэйнгээ забһарта дүүнэрээ харалсаха, эхэдээ хамһалсахаяа мартадаггүй. Надя Катя хоёр хүгэдэй садта ябана. Эгээ баганьН—Лора эрилтэ ехэтэйшэг, бага бага хүндэрхэхэшье һанадаг ааб даа. Тэд һаатуулха хүнүүд олон, бараг даа.

Багшын, хүмүүжүүлэгшын ехэ хүдэлмэриие өөрынгөө бүлын ажалтай хамталан ябуулжа байһан Елена Мондотовна Тармаева, тэрээнтэй суг хүдэлжэ байгшадые мартын 8-най һайндэртэй дашарамдуулан амаршалаад, коммунизм байгуулгын ерээдүйн үетэниие хүмүүжүүлэгшэдтэ һайн һайханиие хүсэһэн үгэ заатагүй хэлэлтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Е. М. Тармаева хөөрэлдөө хэжэ байна. 2. Е. М. Тармаева повар Т. М. Бутаковагай шанаһан эдеэ шалгажа байна. 3. Һурагшад ажалда дүйтэйгөөр һурана, уралан оёно. Һурагша Светлана Бастуева уралан хэһэн хайрсагаа хүмүүжүүлэгшэдөө харуулжа байна. 4. Г. А. Тармаев эхэнэрнүүдэй һайндэрэй хүндэлэлдэ Елена Мондотовнада бэлэг үгэжэ байна.

Д. Жугдурова, Е. Ринчинова.

А. БАДАЕВ

Бэеэ даанхай Гана гүрэн байгуулагд...

АККРА, мартын 6. (ТАСС). Золотой Берег гэдэг ороной хуули гаргадаг ассамблейн заседани үсэгэлдэр үдэшэлэн орой болоо. Тус ассамблей Золотой Берегые бэеэ даанхай гүрэн болобо гэжэ соносхоһоной һүүлээр Гана гүрэнэй парламент болохо юм. Ганын Премьер-Министр Куаме Нкрума гэгшэ заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ:

«Үглөө,үглөөгүүр үүр сайхада империализмын болон колониализмын гэнжэ хэтэ мүнхэдөө үгы боложо, биднэр Великобританиин мэдэлһээ гарахамнай. Гана үни хада алдаһан эрхэ сүлөөгөө мүнөө һүниин тэндэ тэхэрюулхэнь». Шэнэ гүрэнэй гадаадын политика иимэ гурбан гол ёһондо—нэрэ хүндэ, эб найрамдал, хани барисаан гэһэн гол нуудта түшэглэхэ юм гэжэ Н... мэдүүлбэ. Британска наш... нэгэдэлдэ Гана хабаатай ба... жэ тэрэ онсолон тэмдэглэв.

Һүүлээрнь, мартын 6-най урдань Англиин колони байһ... лотой Берег бэеэ даанхай гү... лобо гэжэ баяр ёһолой ... байдалда соносхогдоо. Бэе... хай шэнэ Гана гүрэнэй ... улаан, шара, ногоон үнгэтэй ... даа табан хушуу хара мүш... парламентын байшан дээрэ ... нальна гимнын аялга доро ... лагдаа.

Ганын арад зон оронойнг... даанхай гүрэн болоһон үд... баяртайгаар тэмдэглэжэ ба...

Канпурта Неру үгэ хэлэбэ

ДЕЛИ, мартын 5. (ТАСС). Индиин премьер-министр Неру үсэгэлдэр Канпурта үгэ хэлэхэдээ, Кашмир тухай асуудалаар США Англи хоёрой баримталдаг һанамжые шүүмжэлээ. Пакистанай гү, али дэлхэйн ямаршье ондоо гүрэнэй хэршье ехээр заналта хэжэ байгаа һаань, Кашмир тухай асуудалаар биднэр һанамжаяа багаханааршье ондоо болгохогүйбди гэжэ Неру мэдүүлбэ. Багдадска бүлэгэлэл... баатай оронууд Индиие бэ... рин Пакистаниие дэмжэжэ гэ... ру тэмдэглэбэ.

Дэлхэйн эгээ хүсэтэй гүр... нажа захижа байгаашье һаа... Индиин нэрэ хүндынь, эр... лөөнь хүдалдахагүйб гэжэ ... ташалган доро Индиин прем... нистр хэлэһэн байна.

Лаосто һунгуулиин шэнэ хуули зохёогдобо

ХАНОЙ, мартын 5. (ТАСС). Лаосой түб хото Вьентьян городһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, Лаосой королевствын национальна суглаанай онсо сесси һунгуулиин шэнэ хуулиин проект нэгэн дуугаар батала. Шэнэ хуулиин ёһоор эхэнэрнүүдшье һунгаха эрхэтэй болобо.

Национальна суглаан 60 д... һаа буридхэжэ юм. Мүнөө су... 39 депутат хабаадана. Хү... тоо буридхэһэнэй һүүлээр, ... нальна суглаанда нэмэлтэ ... хэгдэхэ.

Англиин хэдэн лейбористнууд водородно бомб... туршалгые хорихо гэһэн эрилтэ табина

ЛОНДОН, мартын 5. (ТАСС). Парламентын хэдэн гэшүүд—лейбористнууд общинануудай палатада резолюциин проект оруулаа. Саашадаа ядерна буу зэбсэгые туршаха ябадал хүн зоной бэедэ, мүн ажабайдалдань ехэ аюултай байна гэжэ резолюциин проект соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. «Бухы янзын ядерна буу зэбсэг туршалгые саашадаа оглолон хорихо тух... радхал зэбсэг хурааха тала... миссида оруулхынь община... палата правительствые ур... гэжэ проект соо хэлэгдэнэ.

Б. Стросс, Э. Смит, Х. С... С. Суинглер, Г. Дэвис бол... Фернихоу гэгшэд резолюциа... табяа.

АЛЖИРТАХИ БАЙДАЛ

ПАРИЖ, мартын 5. (ТАСС). Һүүлэй хоёр үдэр Алжирта аймшагтай шанга тулалдаанууд болобо гэжэ Парижай газетэнүүд мэдээсэнэ. Францин сэрэгүүд болон Алжирай национальна сүлөөрэлгын армиин отрядуудай хоорондо болоһон тулалдаанда хоёр талаһаа 300 хүн алуулаа. Алжирһаа урдуур 140 километр газарта байдаг Бускендэ, мүн Мерсье-Лакомбодо (Оран департамент... жир, Константина департаме... дай зарим хубинуудта, Ка... хадалиг нютагуудта эгээн ... тулалдаанууд болоо. Ороно... нютагуудтахи түмэр замые ... рай бүһалгаашадай эбдэһэн ... һээнь, тулалдаанууд болож... һан газарта сэрэгээ болон б... сэгээ асархадань франции... бэрхэтэй болоһон байгаа.

Израилиин харуулай сэрэг Иорданиин хилһые да...

КАИР, мартын 5. (ТАСС). МЕН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Израилиин харуулай сэрэгэй 14 хүн Дженнин гэжэ газарта Иорданиин хилые дабажа, газар дайда руунь үсэгэлдэр нэбтэрэн ороо гэжэ Иорданиин командованиин түлөөлэгшэ мэдүүлээ. Израилиин солдадуудай Иорданиин хилын газрууд хоорондо буудалдаан болож... хад час үргэлжэлһэн байна.

Эблэрэлгын талаар Иорда... раиль хоёрой түлөөлэгшэдэй ... сида энэ ушарые эрид буруу... мэдүүлгэ Иордани хээ гэжэ ... агентство дамжуулна.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

★ Пхеньянһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, Урда Корейдэ 90 мянган таряашадай бүлэ эдихэ хоолгүй болобо гэжэ энэ оной январиин эсэстэ тодороо. Ондоогоор хэлэхэдэ, мүнөө Урда Корейдэ 480 мянган хүн эдихэ хоолгүй, үлэн хооһон байдалтай болонхой.

★ Сингапурай полициин засагархид мартын 8-най эхэнэрэй уласхоорондын һайндэрые хорёо. Профсоюзуудай нэгэдэмэл комитет энэ һайндэртэ бэлдэжэ байһан байгаа. Тус комитет полициин энэ аашые буруушааһанаа мэдүүлээ.

★ Бельгиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын урилгаар ФНРЮгэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ гүрэнэй секретарь К. П... Брюсселдэ ерээ.

★ Барселоной полицинх... рин студентые түрмэдэ хааға... Парижай газетэнүүд мэд... Франкогой правительствода ... удхатай саарһа зоной дунда ... ба гэжэ тэдэнэр гэмнэгдэһэн ...

★ Англиин общинануудай ... лордын палатануудай ур... Арадай союзна скупщинын ... лэгшэ Моша Пьяде түрүүтэй ... славиин парламентын де... мартын 5-да Лондондо а... ерээ.

(ТАС...)

М. Ботвинник В. Смыслов хоёрой хоорон... мүрысөөн эхилбэ

Шатараар дэлхэйн чемпионие тодорууулхын тулада мүнөөнэй дэлхэйн чемпион Михаил Ботвинник болон Василий Смыслов хоёрой хоорондо мүрысөөн эхилээ. Энэ мүрысөөн мартын 4-дэ СССР-эй шатарай центральна клубта Москвада нээгдээ.

Жэрэб бариһанай һүүл... Ботвинник мартын 5-най тур... партиие сагаанаар наадаха ... гэжэ матчын главна арбитр... смейстер Г. Штальберг (Ш... мэдүүлээ.

(ТАС...)

Тобшо һонинууд

★ Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын дунда һургуулиин биологиин багша М. А. Шишова хэшээлээ колхозой байдалтай холбон, һонёор үнгэргэнэ. Һаяхан 9-дэхи классай һурагшад багшынгаа хүтэлбэрээр Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һүнэй фермэдэ ошожо, үзэһэн материалаа бодото байдалтай дэрэ хаража һонирхоо.

Б. Цыренов.

★ Почто зөөгшэ Цырендулма Санданова оролдосотойгоор ажаллан, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй дунда хүндэтэй болонхой. Энэ нүхэр газетэ, журналнуудые, бэшэгүүдые, пенсиин мүнгэ һаадгүй түргэнөөр адресаарнь тараажа, олониие баясуулна. Һаяхан Улан-Удэдэ болоһон хүдөөгэй эрхим почтальонуудай суглаанда Яруунын аймагһаа түлөөлэгдэжэ хабаадалсаһан байна.

Б. Цырендылыков.

Хабарай тэмдэг

Шуурга һалхяар шуухиржа байдаг
Шэмэрүүн хүйтэн һаянай һулараа.
Хүн амитан, ургамал, дайда
Хүлеэнэ, хүлеэнэ айлшан хабараа.
Хабарай тэмдэг—гэрэймнай оройһоо
Ханхинаса дуһална. Хүхинэбди барандаа.
Дабирхайн үнэрые нюсэгэн ойһоо
Дулаахан һэбшээн асарна заримдаа.
Борбилоонууд һууна наранай игаабарида.
Барагсаажа байна МТС-эйхид заһабаряа.
Хүн амитан, ургамал, дайда
Хүлеэнэ, хүлеэнэ айлшан хабараа.

Шайбатай хоккейгээр Европодо, дэлхэй дээрэ түрүү һуури з... түлөө мүрысөөн дүүрэбэ

Шайбатай хоккейгээр дэлхэй дээрэ болон Европодо түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Москвада мартын 5-да дүүрээ.

СССР-эй болон Швециин командануудай эгээ һүүлдэ уулзажа, 4:4 гэһэн тоотойгоор тэнсэһэн байна.

Тиигэжэ Швециин команда абажа болохо 14 очкоһоо 13-ыень абаад, түрүү һуури эзэлжэ, дэлхэйн болон Европын чемпионой н... гэжэ хүртөө. Советскэ спортс... 12 очко абажа, мүнгэн медал... та хүртөө. 11 очко олоһон Че... вакиин Республикын команд... хи һуури эзэлээ. Тэдэнэр ... медальнуудта шагнуулаа.

(ТАС...)

Редактор Д. Л. ЛОБСАН...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора— 32-74, отв. секретаря —27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров —16.

Н 00367. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 1...